

Білега О.В., к.е.н., доц.

*доцент кафедри менеджменту та управління проектами
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

м. Одеса, Україна

Алексєєва І.І.

*Магістрант кафедри менеджменту та управління проектами
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

м. Одеса, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ЯКОСТІ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Для забезпечення стійкого положення на ринку фірми-виробнику необхідно виводити на суд споживача конкурентоздатні товари чи послуги. При цьому, як відомо, конкурентоздатність визначається через співвідношення ціна/якість, тобто перемагає той, хто може запропонувати покупцеві більш якісний товар за нижчою ціною. Одним з ефективних способів підвищення конкурентоспроможності товарів чи послуг є впровадження в практику вітчизняних підприємств міжнародних систем якості.

Система якості - це сукупність декількох факторів: організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для підтримання якості продукції на конкурентоспроможному рівні [1].

Загальні принципи побудови систем якості закріплені низкою національних і міжнародних стандартів. Найпоширенішими є стандарти ISO серії 9000, прийняті Міжнародною Організацією зі Стандартизації в 1987 році і впроваджені більш, ніж в 150 країнах світу.

Зазначені стандарти базуються на трьох базових моделях управління якістю продукції, кожна з яких використовується на відповідному етапі її життєвого циклу: ISO 9001, 2 і 3.

Дуже важливою та гострою постає ця проблема при укладанні контрактів між підприємцями. В даний час при укладанні контрактів замовник, як правило, вимагає від постачальника документального підтвердження щодо наявності у нього атестованої системи якості (і в 90% випадків потрібне сертифікат на відповідність системи якості міжнародному стандарту ІСО серії 9000). Тільки в цьому випадку сучасний замовник впевнений, що підприємство-виробник зможе забезпечити в часі стабільний випуск продукції з характеристиками, заданими замовником [2].

Наступною істотною проблемою перед виробниками постає наявність сертифікату відповідності системі якості при виході на міжнародні ринки. Оскільки підприємства, які постачають свою продукцію на міжнародні ринки, повинні мати такий сертифікат. В іншому випадку, їх продукція або не знайде збуту, або буде продаватися за заниженою ціною. Керівники українських підприємств, що поставляють свою продукцію за кордон, відзначають той факт, що іноземні колеги перед тим, як укласти договір цікавляться про наявність на підприємстві такого сертифіката. У разі його відсутності зарубіжні партнери або взагалі відмовляються від операції, або погоджуються її укласти на умовах, коли російська продукція буде поставлятися на 30-50% дешевше від її ринкової ціни [3, с. 47-54].

Для підтвердження того, що існуюча на підприємстві система якості відповідає тим чи іншим світовим (національним) стандартам, необхідна процедура її сертифікації, яка при підтвердженні закінчується видачею сертифіката відповідності на розроблену систему якості. У сучасній ринковій економіці наявність такого сертифіката є однією із серйозних конкурентних переваг, що дають фірмі ряд додаткових можливостей по розширенню ринків збуту виробленої продукції. Розглянемо як це працює на практиці. Можливість страхування ризику настання відповідальності за заподіяння шкоди покупцеві при постачанні йому неякісної продукції (для підприємств, що працюють на

міжнародних ринках).

Європейський закон відповідальності за якість готового продукту передбачає однозначне відшкодування шкоди, заподіяної споживачеві низькою якістю продукту. За цим законом стоять жорсткі юридичні акти, а страхові агенства в цій ситуації все частіше вимагають від підприємств-виготовлювачів наявності сертифікованої системи якості. Сьогодні це поширюється і на українські підприємства, які постачають свою продукцію за кордон. За законом відповідальність за якість продукту лягає на того, чий товарний знак має даний продукт і на того, хто поширює його на ринку.

Ще однією перевагою дотримання норм та стандартів систем якості є можливість отримання замовлень, які виставляються на тендерах і конкурсах. Одним з основних умов отримання таких замовлень є наявність сертифіката відповідності на систему якості підприємства.

В Україні державними замовниками можуть виступати різні позабюджетні фонди, а також державні відомства, які фінансуються з українського бюджету.

Слід зазначити, що відсутність сертифіката відповідності системи якості вимогам ISO серії 9000 на підприємствах може коштувати їм втрати замовлення та іміджу на вітчизняних та міжнародних ринках.

Для того, щоб такого не сталося, кожній українській фірмі необхідно терміново вирішувати питання впровадження у себе системи якості ISO 9000. Мало того, для забезпечення своєї конкурентної переваги всім підприємствам-виробникам необхідно в обов'язковому порядку і на зовнішньому і на внутрішньому ринку широко рекламувати наявну у них сертифіковану систему якості, тобто слід активно створювати імідж своєї фірми як надійного і добротного партнера. Стандарти є джерелом найважливішої інформації, оскільки в них зібрано норми і правила, засновані на досягненнях у різних галузях техніки, технології та практичного

досвіду і визнані методом консенсусу представниками усіх зацікавлених сторін.

Важливо відзначити великий вплив стандартизації на підвищення конкурентоспроможності та якості продукції, який реалізується в основному через комплексне розроблення стандартів на сировину, матеріали, напівфабрикати, комплектувальні вироби, оснащення, проектування і готову продукцію; на технологічні вимоги до найважливіших процесів і показників якості, а також на єдині методи випробування та вимірювання, засоби контролю та оцінювання відповідності. Доречно наголосити, що застосування принципу обов'язковості стандартів, надмірна деталізація вимог та орієнтація стандартизації на певні конструкційні рішення, застосування лише визначених матеріалів чи сировини тощо є гальмом у створенні належної продукції.

Як свідчить міжнародний досвід, одним з найбільш ефективних механізмів підвищення якості роботи органів державної влади з точки зору потреб споживачів є впровадження у їх діяльність стандартів і процедур, які приводять системи управління в державному секторі до єдиних з бізнес-сектором. Одним з прикладів такої ефективної стандартизації є запровадження в органах державної влади стандарту управління якістю ISO 9001:2000.

Список літератури:

1. Використання знаків оцінки відповідності...//Інформ. бюл. з міжнар. стандартизації. — 2012. — №1. — С. 130—139.
2. Макаров С.В. Сертифікація за вимогами стандарту ISO 1401: очікування й проблеми. [Електронний ресурс].— Режим доступу: >www.ecoline.ru/mc/management/articles/certif_VPZ.html
3. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: підручник./ М.І. Шаповал – К., 2011. – 152 с.